

ANDREU NIN (1892-1937)

Els últims dies

Ex-secretari general de la CNT; activista destacat des de molt jove dels cercles nacionalistes i federalistes catalans; secretari polític del Partit Obrer d'Unificació Marxista, POUM; diputat del Consell Municipal de Moscou; ex-secretari general de la Internacional Sindical Roja, ISR; ex-conseller per a afers d'Occident i Amèrica Llatina del govern bolxevic; organitzador de sindicats a diversos països; ex-conseller de Justícia de la Generalitat de Catalunya, Andreu Nin és un personatge català de talla mundial. Nascut al Vendrell el 1892, tres vegades els pistolers de la patronal intentaren posar fi a la seua vida, però no fou assassinat fins que no arribà finalment una ordre directa de Stalin. El juny de 1937 i a prop de Madrid desapareixia tèrbolament i tràgicament Andreu Nin, considerat per molts el millor teòric del marxisme que mai ha tingut l'estat espanyol.

Documentació: JOSEP SOLERVICENS Coordinació: RAMON AYMERICH i ISMAEL LÓPEZ

Assessorament i material gràfic: FUNDACIÓ ANDREU NIN i INSTITUT MUNICIPAL D'HISTÒRIA DE BARCELONA

La foto de la seva boda,
amb Olga Tarsva, a
Moscou.

Pelai Pagès

Poques personalitats polítiques de Catalunya contemporània han tingut el ressò i la projecció internacional d'un home que, com a Andreu Nin, ha esdevingut també una de les personalitats més polèmiques de la història, capaç —encara avui— de provocar recels i escarafalls i, alternativament, adhesions i entusiasmes. El seu assassinat, en condicions encara no aclarides, se situa al bell mig d'una polèmica que molt sovint pretén encobrir el paper que va desenvolupar en la història.

La seva agitada biografia s'inicia al Vendrell, on va nàixer un 4 de febrer de 1892 i on, amb disset anys, va participar en el seu primer acte polític quan, durant la Setmana Tràgica, boicotejà la festa major del seu poble i intentà volar un pont de la via fèrria per a impedir el pas d'un tren militar que anava a reforçar la guarnició de Barcelona. El 1910, després de cursar estudis de magisteri a la Normal de Tarragona, arribava a Barcelona on inicià de manera permanent la seva militància política.

Entre 1911 i 1919 va militar, successivament, a la Unió Federal Naciona-

lista Republicana i a la Federació Catalana del PSOE, i durant aquests anys es va mostrar com un actiu propagandista participant en multitud de mítings i actes públics i col·laborant assíduament a *El Poble Català* —del qual era redactor—, *El Baix Penedès*, *El Cor del Poble*, *La Justícia Social*, de Reus, etc. El seu progressiu decantament envers la qüestió social el portà a afiliar-se a la CNT i, com a president del Sindicat de Professions Liberals, prengué part al Congrés que la Confederació celebrà al Teatro de la Comedia de Madrid —pel desembre de 1919. Actiu sindicalista, es va veure directament afectat per la dinàmica de les lluites socials que vivia Catalunya durant aquests anys: a principis de 1920 va restar empresonat durant set mesos, i el mes de novembre del mateix any patí un atemptat en el qual va morir el seu company Josep Canela. A començament de 1921, i mentre ocupava el càrrec de secretari general del Comitè Nacional de la CNT, fou designat membre de la delegació cenetista que, d'acord amb les decisions preses al Congrés del Teatro de la Comedia, havia d'assistir a Moscou al congrés fundacional de la Internacional Sindical Roja (juliol del 1921).

Nin ja no retornà a Catalunya fins el 1930. Finalitzat el Congrés, fou empresonat per la policia alemanya i, davant les demandes d'extradició espanyoles que l'inculpaven de l'assassinat de Dato, es va veure obligat a tornar a Moscou. Allí, a l'ensems que era nomenat membre del Comitè Executiu de la ISR i secretari general adjunt, sofrí la definitiva evolució ideològica cap al comunisme. Durant els nou anys que va romandre a Moscou, va participar efectivament en la vida política soviètica i, a partir de 1926, va formar part de la Plataforma d'Oposició, encapçalada per Trotski, que s'enfrontava a les noves directrius empreses per Stalin. Aquesta actitud li valgué l'ostracisme polític a què fou sotmés fins que fou oficialment *expulsat* de l'URSS per l'agost del 1930.

Nin tornava a Barcelona en plena descomposició de la monarquia alfoncina, pocs mesos abans de la proclamació de la II República, i en un moment de crisi profunda del Partit Comunista d'Espanya. Després de col·laborar durant uns mesos amb Joaquim Maurín i amb la Federació Comunista Catalano-Balear, que estava a punt de trencar amb Moscou per constituir el Bloc Obrer i Camperol, Nin va contri-

buir a organitzar l'Oposició Comunista, de l'organització trotskista de la qual esdevingué secretari general. Però després de la revolució d'octubre de 1934, i amb clares discrepàncies amb Trotski, centrà els seus esforços a potenciar un procés d'unificació marxista que va culminar amb la creació del Partit Obrer d'Unificació Marxista (setembre 1936). En el nou partit, fruit de la unió entre l'Esquerra Comunista de Nin i el BOC de Maurín, fou membre del seu Comitè Executiu, director de *La Nueva Era*, col·laborador assidu a *La Batalla* i secretari general de la Federació Obrera d'Unitat Sindical, en constituir-se l'organització sindical influïda pel POUM el maig de 1936.

En esclatar la guerra civil, la desaparició de Maurín a la zona rebel convertí Nin en secretari polític del POUM. Durant els primers mesos de la guerra fou membre del Consell d'Economia de Catalunya i conseller de Justícia i Dret de la Generalitat de Catalunya (setembre-desembre 1936); però la intransigència revolucionària que va sostenir el POUM i les crítiques que va fer contra la follia repressiva que estava portant a terme Stalin a l'URSS, li valgueren l'oberta hostilitat del PCE i, a Catalunya, del PSUC, acabat de constituir a l'inici de la guerra. La campanya de calúmnies que els dos partits van realitzar contra el POUM i contra Nin —acusats de feixistes i quintacolumnistes— va culminar després dels Fets de Maig del 1937, quan el govern republicà de Juan Negrín va il·legalitzar el POUM —els dirigents del qual, més tard, serien jutjats—, mentre Nin desapareixia de manera misteriosa, presumiblement assassinat per la policia política soviètica que actuava clandestinament a l'Espanya republicana.

En aquest atapeït marc de la seva actuació política, cal destacar la constant tasca intel·lectual que va acompanyar Nin de forma quasi permanent. A banda dels nombrosíssims articles publicats a revistes i diaris en el decurs de la seva vida, Nin porta a terme una important obra com a traductor dels clàssics russos al català, on destaquen encara avui les seves traduccions de Dostoievski, Tolstoi, Pilniak, Txèkhov, etc. Com a teòric marxista publicà obres de divulgació, entre les quals sobreïxen llibres com *Les dictadures dels nostres dies* (1930) i *Els Moviments d'Emancipació Nacional* (1935), esdevinguts ja clàssics de la literatura política catalana del segle XX. □

NOTES SOBRE UN RUS DEL VENDRELL

Nin, passió de Pla

Andreu Nin va ser també observat amb la finíssima lupa literària de Josep Pla en la seua llarga sèrie d'«Homenots» biografiats. L'estada del gran escriptor i periodista empordanès a Moscou, l'estiu de 1926, visitant Nin, i moltes converses posteriors amb catalans de la premsa i els casinos, li donaren matèria suficient per armar, encara que polèmic, un gran retrat humà i una entapissada geografia política d'aquell rus del Vendrell.

Lavors tenia vint o vint-i-dos anys i acabava la carrera de mestre. Cai-gué a *El Poble Català*. D'aquell diari, en fou una mena de redactor honorífic; però suficient, de tota manera, per a prendre part en gairebé tots els mítings de l'Esquerra Catalana.

* * *

En el temps de què parlo, durant setmanes i mesos Nin fou la personalitat màxima, l'autèntic, el veritable director de l'enorme moviment anarco-sindicalista, no solament a Catalunya, sinó a tota la Península.

* * *

Com a líder obrer a Catalunya, em

sembla així mateix, amb Salvador Seguí, el de més tremp i el de més categoria. Seguí, gran organitzador, home eficaç, impàvid i poc energumènic, veia els detalls, la realitat, la vida mateixa. Nin, més cultivat, més secret, més clandestí, però més audaç, fou un esperit més líric, d'una ambició molt més dramàtica.

* * *

En tot cas, perdé la calma, la pau i la vida. Es convertí en un agitador fred, glacial, egoista, ambiciós, vindicatiu, en una força impressionant de la naturalesa.

* * *

La culminació d'aquest període es produí amb l'assassinat del senyor Eduar-

Josep Pla: «Com a líder obrer a Catalunya, em sembla, amb Salvador Seguí, el de més tremp i el de més categoria.»